

УДК:616-053.31-051:377.3

**В.М. Ждан, В.П. Лисак*,
В.І. Похилько, О.М. Ковальова,
Є.В. Скалянський****

ВДНЗУ «Українська медична стоматологічна академія»

Головне управління охорони здоров'я Полтавської області*

Полтавська обласна клінічна лікарня імені М.В. Скліфосовського**
(м.Полтава, Україна)

ПОЛТАВСЬКИЙ НАВЧАЛЬНО-ПРАКТИЧНИЙ ЦЕНТР – НОВА ПАРАДИГМА ПІДВИЩЕННЯ РІВНЯ КЛІНІЧНОЇ ПІДГОТОВКИ МЕДИЧНОГО ПЕРСОНАЛУ ПЕРИНАТАЛЬНИХ ЦЕНТРІВ

Ключові слова: перинатальний центр, навчально-практичний центр, тренінги, мультидисциплінарне навчання.

Резюме. Створення перинатальних центрів III рівня акредитації в Україні потребує підвищення клінічної підготовки медичного персоналу створених лікувальних закладів з метою покращення якості надання медичної допомоги жінкам та дітям, зниження рівня материнської, перинатальної і малюкової захворюваності, інвалідності та смертності. У зв'язку з цим на базі Полтавського обласного перинатального центру був створений «Навчально-практичний центр», в якому шляхом застосування віртуального навчання, сучасних медичних освітніх технологій та мультидисциплінарного підходу на симуляторах здійснюється навчальний процес лікарів та середнього медичного персоналу. В структуру центру входить телемедична лабораторія, призначена для проведення телемедичних видів навчання, конференцій, консультацій та клінічних розборів введення пацієнтів. В роботі представлені розроблені варіанти імітаційних тренінгів для лікарів: акушерів-гінекологів, анестезіологів, неонатологів, лікарів загальної практики-сімейної медицини та середнього медичного персоналу.

Відомо, що показники материнської та малюкової смертності є індикаторами соціально-економічного, політичного та демографічного розвитку суспільства, характеризують якість медичної допомоги та входять до переліку основних Цілей розвитку Тисячоліття, визначених ООН. З метою реалізації поставлених завдань в Україні розпочав свою роботу Національний проект «Нове життя. Нова якість охорони материнства та дитинства», завданням якого й стало забезпечення населення доступною висококваліфікованою та спеціалізованою медичною допомогою, комфортними умовами народження та виходжування дітей шляхом створення мережі регіональних перинатальних центрів (ПЦ) III рівня надання медичної допомоги. Сучасний перинатальний центр – це не лише установа і обладнання. Це, перш за все, кваліфіковані кадри, готові впроваджувати новітні медичні технології.

У закордонній науковій медичній літературі значну кількість публікацій присвячено аналізу

впливу різноманітних госпітальних чинників на кінцеві результати лікування пацієнтів, зокрема показано, що наслідки лікування можуть бути зумовлені не тільки видом госпіталю [1], але й професійними та індивідуальними особливостями лікарів [2]. Медичні кадри є найбільш цінним та значущим ресурсом охорони здоров'я і мають вирішальний вплив на процес здійснення будь-яких реформ в цій галузі. Проблеми укомплектованості лікувальних закладів медичними кадрами та ефективність їх використання, вивчення професійних та медико-демографічних характеристик персоналу, планування підготовки спеціалістів на додипломному та післядипломному етапах широко висвітлюються у вітчизняній та зарубіжній науковій літературі [3, 4].

Вчені свідчать, що однією з перепон покращення якості надання медичної допомоги є розриви між доказовими дослідженнями, інформацією, отриманою за допомогою аудиту та політикою і практикою, що застосовується під час лікувально-діагностичного процесу

[5]. Лікарі можуть не запроваджувати зміни, висвітлені у клінічних протоколах, що може бути зумовлено дефіцитом знань, незгодою з рекомендаціями або існуючими перепонами до їх запровадження [6, 7]. Але, як відомо, якість допомоги, що надається пацієнтам, залежить саме від рівня знань та досвіду тих людей, які її надають. Традиційні, більш пасивні шляхи професійного вдосконалення, що використовують лікарі у своїй практиці, такі як – навчальні матеріали, конференції та курси – є мало ефективними. Повинні застосовуватися більш активні методи – а саме тренінги, на яких відпрацьовуються різні маніпуляції і які проводять навчені спеціалісти [6]. Значений вплив на професійну майстерність медичного персоналу має кількість годин, витрачених на їх навчання [8].

Вище викладене стало підставою для реалізації спільного проекту ВДНЗ «Українська медична стоматологічна академія» та Головного управління охорони здоров'я Полтавської обласної державної адміністрації з організації навчально-практичного центру на базі Полтавського обласного перинатального центру. Останній було відкрито завдяки консолідації зусиль влади, медичної спільноти, громадськості Полтавщини та реалізації поставлених Президентом України В.Ф. Януковичем завдань у рамках проекту «Нове життя – нова якість охорони материнства та дитинства».

Метою створення навчально-практичного Центру стало підвищення рівня клінічної підготовки медичного персоналу шляхом застосування віртуального навчання, сучасних медичних освітніх технологій та мультидисциплінарного підходу, а його задачами визначено: а) навчання, удосконалення та закріплення пізнавальних, клінічних, технічних навичок шляхом їх відпрацювання на фантомах та муляжах при моделюванні різних клінічних та екстрених ситуацій в безпечному та конструктивному середовищі; б) формування навичок мультидисциплінарної співпраці і міжособистісного спілкування, а також формування поведінкових і лідерських навичок; в) навчання медичного персоналу рододопоміжних закладів області за допомогою телемедичних технологій; г) оцінювання рівня засвоєння практичних та теоретичних навичок.

Імітаційні тренінги планується проводити для лікарів та лікарів-інтернів за спеціальностями: «акушерство та гінекологія», «неонатологія», «педіатрія», «дитяча анестезіологія», «анестезіологія», «загальна практика-сімейна медицина»; середнього медичного персоналу: акушерок, анестезистів, медичних сестер пологових відділень, дитячих відділень інтенсивної терапії, фельдшерів та медичних сестер сімейних амбулаторій.

Для виконання поставлених задач у Центрі

було організовано такі структурні підрозділи: мультидисциплінарну клінічну лабораторію, яка складається з двох тренінгових кімнат «Пологовий зал» та «Палата інтенсивної терапії новонароджених», віртуальну медичну лабораторію та телемедичну лабораторію.

Мультидисциплінарна лабораторія «Пологовий зал» призначена для відпрацювання багатопрофільною бригадою (лікарі та середній медичний персонал) клінічних, технічних та поведінкових навичок, при цьому вона може трансформуватися у різні клінічні підрозділи (пологовий зал, палату інтенсивної терапії, учбову кімнату). Тренінгова кімната «Пологовий зал» обладнана пологовими симуляторами породіллі, що дають змогу імітувати процес фізіологічних і патологічних пологів, відпрацьовувати навички застосування прийомів накладання акушерських щипців, визначання ознак виділення плаценти, ведення післяпологового періоду, моделювання невідкладних акушерських ситуацій, а також симулятором новонародженого, на якому можна відпрацьовувати екстремальні та рутинні клінічні ситуації. Крім того, акушерський блок оснащений операційним столом, обладнанням для проведення пологів; неонатальний блок – відкритою реанімаційною системою, засобами для проведення первинної реанімації новонароджених; анестезіологічний блок – симуляторами людини для відпрацювання штучної вентиляції легень, масажу серця та інтубації трахеї; навчальний блок – відеокамерою та комп'ютером. Під час навчання учасники тренінгу мають можливість ознайомитися з симуляторами, медичним обладнанням та іншими ресурсами; навчатися, а також опрацьовувати клінічні навички, приймати участь у змодельованих рутинних клінічних ситуаціях та у складних екстрених ситуаціях з подальшим їх конструктивним розглядом.

Віртуальна медична лабораторія призначена для віртуального теоретичного навчання. Учасники тренінгу мають можливість переглядати відеофільми виконання медичних процедур та маніпуляцій, проводити розбір виконання практичних, технічних та поведінкових навичок при моделюванні різних клінічних та екстремальних ситуацій та оцінювати рівень своїх теоретичних знань під час та в кінці навчання за допомогою комп'ютерного тестування. Віртуальна медична лабораторія оснащена комп'ютерами (10 шт.) і при необхідності може трансформуватися у лекційний зал.

Телемедична лабораторія призначена для проведення телемедичних видів навчання, телемедичних конференцій, консультацій та клінічних розборів введення пацієнтів, яка оснащена системою Polysom QDX 6000 та плазмовою панеллю LG 50''.

У навчально-практичному центрі передбачено проводити такі імітаційні тренінги:

Тренінг для акушерів-гінекологів:

- приготування пологового залу та обладнання до пологів;

- зовнішнє акушерське обстеження вагітних;

- вимірювання розмірів таза;

- вислуховування серцебиття плода;

- програма ведення пологів;

- програма ведення III періоду пологів;

- програма ведення післяопераційного періоду.

Тренінг для лікарів-анестезіологів:

- програма підтримки дихання у жінок;

- непрямий масаж серця;

- оцінка ризику складної інкубації;

- проведення спінальної анестезії;

- програма венозного та артеріального доступу;

- програма інтенсивної терапії при акушерській кровотечі;

- програма інтенсивної терапії при еклампсії;

- програма інтенсивної терапії при ТЕЛА.

Тренінг для лікарів-неонатологів:

- програма реанімації новонароджених;

- програма допомоги новонародженим з синдромом дихальних розладів;

- програма допомоги новонародженим з геморагічними розладами;

- програма допомоги новонародженим з вродженими вадами розвитку;

- програма догляду за передчасно народженими дітьми;

- програма проведення повного або часткового парентерального харчування;

- програма проведення ентерального харчування;

- операція замінного переливання крові.

До тренінгу допускаються особи, які здали теоретичну частину відповідного тренінгу усно, письмово або на комп'ютері. Термін проведення тренінгу 1–3 дні. Закінчення тренінгу передбачає залік з практичних навичок в різних клінічних ситуаціях (як рутинних, так і екстремальних) та видачу сертифіката.

Таким чином, спільна співпраця практичної ланки охорони здоров'я та наукового потенціалу Академії надасть можливість значно підвищити рівень теоретичної та клінічної підготовки лікарів різних спеціальностей та середнього медичного персоналу, покращити якість надання медичної допомоги жінкам і дітям, а також знизити рівень материнської, перинатальної й малюкової захворюваності, інвалідності та смертності у Полтавській області.

Рис. 1. Відпрацювання навичок з ведення пологів та реанімації породіллі у мультидисциплінарній клінічній лабораторії

Рис. 2. Відпрацювання первинної реанімації новонароджених у мультидисциплінарній клінічній лабораторії

Рис. 3. Віртуальна медична лабораторія

Рис. 4. Телемедична лабораторія

Література

1. Burns L. R. The Effects of Patient, Hospital and Physician Characteristics of Length of stay and mortality / L.R. Burns, D. R. Wholey // Med. Care. – 1991. – Vol. 29. – P. 251–271.
2. Variations in resource utilization among medical specialties and systems of care. Results from medical outcomes study / S. Greenfield, E. C. Nelson, M. Zubkoff [et al.] // JAMA. – 1992. – Vol. 267. – P. 1624–1630.
3. Growth of pediatric intensive care units in the United State from 1995 to 2001 / A. G. Randolph, C. A. Gonzales, L. Cortellini [et al.] // J. Pediatr. – 2004. – Vol. 44. – P. 792–798.
4. Светличная Т.Г. Актуальные проблемы кадрового обеспечения здравоохранения на региональном уровне / Т. Г. Светличная // Проблемы социальной гигиены, здравоохранения и истории медицины. – 2008. – № 3. – С. 38–41.
5. Bodenheimer T. The American health care system; the movement for improved quality in health care / T. Bodenheimer // N. Engl. J. Med. – 1999. – Vol. 340. – P. 488–492.
6. Ayres C.G. Perceived barriers to and facilitators of the implementation of priority clinical preventive services guidelines / C.G. Ayres, H.M. Griffith // Am. J. Manag. Care. – 2007. – Vol. 13. – P. 150–155.
7. Evaluation of a complex intervention for changing professional behaviour: the Evidence Based Out Reach (EBOR) / I. Nazareth, N. Freemantle, C. Duggan [et al.] // Trial. J. Health Serv. Res. Policy. – 2002. – Vol. 7. – P. 230–238.
8. Quality in Critical Care - Beyond 'Comprehensive Critical Care' Quality Critical Care - recommended actions for Strategic Health Authorities (SHAs) Режим доступа : <http://www.ijccm.org/article.asp?issn,27>

**ПОЛТАВСКИЙ УЧЕБНО-ПРАКТИЧЕСКИЙ
ЦЕНТР - НОВАЯ ПАРАДИГМА ПОВЫШЕНИЯ
УРОВНЯ КЛИНИЧЕСКОЙ ПОДГОТОВКИ
МЕДИЦИНСКОГО ПЕРСОНАЛА
ПЕРИНАТАЛЬНЫХ ЦЕНТРОВ**

*В.Н. Ждан, В.П. Лисак *, В.И. Похилько,
Е.М. Ковалева, Е.В. Скалянский ***

**ВДНЗУ «Украинская медицинская
стоматологическая академия»,
Главное управление здравоохранения
Полтавской области *,
Полтавская областная клиническая
больница имени М.В. Склифосовского **
(Полтава, Украина)**

**THE THEORETICAL AND PRACTICAL CENTRE
OF POLTAVA – THE NEW PARADIGM OF
CLINICAL TRAINING'S UPGRADING
OF PERINATAL CENTERS'
MEDICAL STAFF**

*V.M. Zhdan, V.P. Lysak *, V.I. Pokhylko,
O.M. Kovalova, E.V. Skalyansky ***

**Ukrainian Medical Stomatological Academy;
General Directorate of Health, Poltava region *;
Poltava Regional Clinical Hospital named after MV
Sklifosovsky **
(Poltava, Ukraine)**

Резюме. Создание перинатальных центров III уровня аккредитации в Украине нуждается в повышении клинической подготовки медицинского персонала созданных лечебных учреждений с целью улучшения качества предоставления медицинской помощи женщинам и детям, снижения уровня материнской, перинатальной и младенческой заболеваемости, инвалидности и смертности.

В этой связи на базе Полтавского областного перинатального центра был создан «Учебно-практический центр», в котором путем применения виртуальной учебы, современных медицинских образовательных технологий и мультидисциплинарного подхода на симуляторах осуществляется учебный процесс врачей и среднего медицинского персонала. В структуру центра входит телемедицинская лаборатория, предназначенная для проведения телемедицинских видов учебы, конференций, консультаций и клинических разборов ведения пациентов. В работе представлены разработанные варианты имитационных тренингов для врачей: акушеров-гинекологов, анестезиологов, неонатологов, врачей общей практики-семейной медицины и среднего медицинского персонала.

Ключевые слова: перинатальный центр, учебно-практический центр, тренинги, мультидисциплинарная учеба.

Summary. The creation of level III accredited perinatal centers in Ukraine requires upgrade of medical staff's clinical training in established medical institutions for the improvement of the quality of medical care for women and babies, the reduction of maternal, perinatal and infant morbidity, disability and mortality. In this regard, at the Poltava Regional Perinatal Center "The Theoretical and Practical Center" where training of physicians and paramedical staff is accomplished by the use of virtual teaching, modern medical education technologies and multidisciplinary approach to simulations has been created. The structure of the center includes telemedicine laboratory meant for telemedicine types of trainings, conferences, consultations and clinical management's of patients analysis. The article presents developed versions of simulation training for physicians: obstetricians, anesthesiologists, neonatologists, general practitioners and family physicians, paramedical staff..

Keywords: perinatal center, theoretical and practical centre, training multidisciplinary education.